

УДК 746:684.7

ЕТНОКУЛЬТУРНА СЕМАНТИКА У КОСТЮМАХ ЛЮДМИЛИ СЕМИКІНОЇ ТА ГАЛИНИ ЗАБАШТИ

ПОПОВА Тетяна

Харківська державна академія дизайну і мистецтв, Харків, Україна
popova.tetiana@ksada.org

В роботі розглянута етнокультурна діяльність художників-модельєрів Людмили Семикіної, Галини Забашти. Мисткині розробляли серії, основними джерелами яких стали історичні костюми та орнаментика Трипілля, Скіфії, Київської Русі, козацького бароко; традиційні народні стріи різних регіонів України; мотиви архітектури, монументального і декоративно-ужиткового мистецтва, фольклору та легенд.

Ключові слова: український костюм, орнамент, одяг, декорування, етнічні мотиви.

ВСТУП

Декоративно-прикладне мистецтво, особливо у сфері творення оригінальних авторських ансамблів костюма, на теренах України ніколи не втрачало своєї актуальності завдяки таким самобутнім мисткиням, як Людмила Семикіна та Галина Забашта. Розроблені ними твори є "українськими" за суттю, філософією та світоглядністю, оскільки відображають орнаментику Трипілля, Скіфії, Київської Русі, козацького бароко; вбирають мотиви архітектури, монументального і декоративно-ужиткового мистецтва, фольклору і легенд тощо.

ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ

У вказаному контексті використання в авторських серіях костюмів етнічної сакральної інформації є важливим для розуміння як культурних, так і релігійних понять етногенезу українців, що обумовлює необхідність висвітлення діяльності художників одягу Людмили Семикіної та Галини Забашти.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ ТА ЇХ ОБГОВОРЕННЯ

В контексті проблеми аналізу етнічної морфології одягу художниці Людмила Семикіна, лауреат Державної премії ім. Т. Шевченка, живописець, графік і дизайнер одягу, відтворила конструктивно-сакральні функції костюма з послідовним відображенням дизайнерської ідеї в матеріалі. Художниці представила костюм як полісемантичний образ, який безпосередньо може впливати на світосприйняття людини. Авторські розробки художниці, представлені в серії «Скіфський степ» (наприклад, костюм «Скіфська жриця Грифон» (рис. 2), «Поліська легенда» (наприклад, костюм «Князь Дерево»,

рис.1), «Княжа доба» – це, з одного боку, фантазії на історичну тематику. А з іншого – вони є результатом синтезу численних вражень від археологічних знахідок, історичних реконструкцій, літератури і художнього бачення. Авторські строї Л. Семікіної в більшості виконані з натуральних тканин, частіше з щільного сірого сукна, рясно прикрашеного золотом та срібною аплікацією, яка своїм графічним абрисом нагадує древні письмена і символи.

Для орнаментального оздоблення строїв художницею використані матеріали, подібні тим, які могли бути використані при створенні скіфо-сарматського одягу: сукно, фетр, дерево, метал, шкіра. Цим речам властива яскраво виражена декоративність завдяки оздобленню золотими і срібними елементами, з яких складено орнаментально-пластичне декорування одягу. Геометричний орнамент, яким оздоблено її строї, художниця трактує як універсальний код передачі сакральної інформації українського етносу.

Тема давньої символіки отримала розвиток в серії костюмів під назвою «Княжа доба». Основними візуально-семантичним «кодом» образів «Мирослава» і «Берегиня» (рис. 3, 4) є репрезентативна символіка на тему Київської Русі. Формою, що нагадує дзвін, окремими елементами на лицьовій стороні костюм «Мирослава» нагадує парадний одяг давньоруських князів. Орнаментальне рішення образу «Мирослави» має декоративні елементи у вигляді солярних символів – кола, хреста, свастики. Проте, крім оригінальних історичних стилізацій і міфопоетичних реконструкцій, в костюмах художниці також прочитується принцип створення колекцій сучасної високої моди [1].

Відома художник-модельєр Галина Забашта створювала ансамблі костюма за мотивами традиційного вбрання України, серед яких костюми «Купальський дивоцвіт», 1988р. (рис. 6), «За народними мотивами», 1989р. (рис. 5), ансамбль одягу «Українське бароко», 1980 р. (рис. 8), «Дивопах», 1987 р., «Мальва», 1990р. (рис. 7) та ін.

Ювілейна виставка Ніни Матвієнко «Ой, виорю нивку широкою» є однією із складових великого мистецького проекту «Життя і сцена», засвідчила широкий діапазон використання традиційних мотивів у сучасному моделюванні концертного костюма: від реконструкції автентичних зразків до творчих інспірацій. Цілісний образ костюма Галини Забашти "За народними мотивами" (1989р.) поєднав барвисту вишивку автентичної сорочки, фактурну взористу обгортку та оригінальний трикотажний пояс.

Потужна енергетика народного мистецтва живить стрій "Купальський дивоцвіт" (1988р.) Г. Забашти, у якому основний засіб виразності чорний колір, відтінений гармонійним ритмом мерехтливих золотих стрічок та багато оздоблений головний убір, асоціюється з українським традиційним костюмом.

Виразні пластичні силуети, ошатне драпірування текстильних матеріалів (трикотажу, бавовни), гармонійні комплекси нагрудних прикрас виявили рефлексії середньовічної культури в концертних ансамблях Г. Забашти "Дивопах" (1987р.), "Мальва" (1990р.). Історична тематика набула концептуального розвитку в строях, наближених за своїм парсунним ладом, формотворенням та кроєм до автентичних зразків шляхетного вбрання XVIII ст. [2].

Рис. 1. Семикіна Л.
Костюм "Князь
Дерево" [1]

Рис. 2.
Семикіна Л.
Костюм "Скифська
жриця Грифон" [1]

Рис. 3. Семикіна Л.
Костюм
"Мирославна" [1]

Рис. 4.
Семикіна Л.
Костюм "Берегиня"
[1]

Рис. 5.
Забашта Г.
Костюм "За
народними
мотивами", [2]

Рис. 6.
Забашта Г.
Костюм
"Купальський
дивоцвіт" [2]

Рис. 7. Забашта Г.
Костюми: б -
"Дивопах", в - "Мальва"
[2]

Рис. 8.
Забашта Г.
Костюм
"Українське
барокко" [2]

ВИСНОВКИ

Отже, основна увага художників Людмили Семикіної та Галини Забашти зосереджується, з одного боку, на зовнішніх особливостях народного костюму (яскравому декорі, композиційній завершеності, функціональності), а з іншого боку, на внутрішньому змісті через репрезентативну символіку, історичну стилізацію, міфопоетичні вираження тощо. Крім того, для розробленого мисткинями одягу, властива виразна пластика форми та її частин, декоративні обмеження, з акцентуванням на чистих кольорах та використанні натуральних тканин і матеріалів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Папета О.В. Творчість Людмили Семикіної: жанрова специфіка, художні особливості творів: дис. ... канд. мист.: 17.00.05. Львів: Львівська національна академія мистецтв, 2017. 175 с.
2. Виставка Ніни Матвієнко «Ой, виорю нивку широкую». НЦНК "Музей Івана Гончара", 2017. URL: <https://old.honchar.org.ua/p/vidkryttya-vystavky-niny-matvijenko-oy-vyoryu-nyvku-shyrokyu/>

POPOVA T.

RESEARCH OF THE ETHNO-CULTURAL ACTIVITIES OF THE CLOTHING ARTISTS: LYUDMYLA SEMIKINOYA AND HALYNA ZABASHTY

The work examines the activities of fashion designers, namely Lyudmila Semikina and Galina Zabashta. The artists developed collections, the main sources of which were the historical costumes and ornaments of Tripillia, Scythia, Kyiv' Rus, Cossack Baroque; traditional folk costumes of different regions of Ukraine; motifs of architecture, monumental and decorative and applied art, folklore and legends.

Key words: Ukrainian costume, ornament, clothing, decoration, ethnic motifs.